

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ**

**Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»**

**Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

3 листопада 2023 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 3 листопада 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Фенцик О.М. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2023. – 306 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «23» листопада 2023 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Бобирева О.С. – доктор філософії з педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	
ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
<i>Ангеліна Герич, Марія Кузьма-Качур</i> ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОГО СТАНДАРТУ	10
<i>Іван Кушнір</i> ПЕРЕДВИЩА ФАХОВА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	12
<i>Марина Ледок</i> ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	17
<i>Жанна Макара</i> РОЛЬ І МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ	22
<i>Антоніна Микуліна</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	26
<i>Sofiya Chovriy, Nikoletta Popovych,</i> THE PHENOMENON OF “CULTURAL COMPETENCE” IN INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC DISCOURSE	30
РОЗДІЛ 2	
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Дмитро Грегірчак</i> «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» ЯК МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	34
<i>Тетяна Гичка, Надія Брижак</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	37
<i>Анжеліна Пугач</i> МЕДІАОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	40
<i>Мирослава Томинець, Маріанна Горват</i> ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	45
<i>Михайло Яцура</i> АКМЕОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	50

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	
<i>Анастасія Буркало, Надія Брижак</i> НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	55
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Тамара Бондар, Віталій Симонян</i> ЕТНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ: КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ	59
<i>Олена Мішкулинець, Анастасія Стець</i> ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ СТОРІТЕЛЛІНГУ	62
<i>Анастасія Леврінь, Мирослава Томашевська</i> ПЕДАГОГІЧНА ФАСИЛІТАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	66
<i>Наталка Лібак</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ НУШ	69
<i>Володимир Орбан</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ У СИСТЕМІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	73
<i>Альбіна Сабов, Антоніна Микуліна</i> ОСОБИСТІСНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	77
<i>Андрея Молнар-Чатлош</i> ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	81
<i>Ангеліна Троян, Марія Кузьма-Качур,</i> ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗАСОБАМИ STEM – ОСВІТИ	84
<i>Оксана Фенцик, Марія Кинів</i> РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ	87

<i>Оксана Чекан, Мілена Бенцин</i> АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	90
РОЗДІЛ 5 ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	
<i>Христина Барна, Аліна Медвідь</i> СПЕЦИФІКА ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ ПРИ ЕФЕРЕНТНІЙ МОТОРНІЙ АФАЗІЇ	95
<i>Ольга Гончар, Олена Кислюк</i> ПАРТНЕРСТВО ЯК ПРОВІДНИЙ (ОСНОВНИЙ) ПРИНЦИП ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	97
<i>Дарина Катеринюк</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ	100
<i>Оксана Кас'яненко, Віолетта Теліга</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	103
<i>Оксана Кас'яненко, Катерина Химинець, Марія Савляк</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В США	106
<i>Діана Макарук</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ	111
<i>Паламар Наталія Сергіївна</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ АУТИСТИ	115
<i>Максим Скочко</i> НАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПОСЛУГИ ДІТЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	117
<i>Ірина Фаловська</i> ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ	121
<i>Оксана Чекан, Каріна Диусь</i> ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ СЛОВА ТА ЙОГО ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	125
РОЗДІЛ 6 ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Інна Бенчак, Марія Кузьма-Качур</i> ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА	129

<i>Марина Бережник</i> РЕГІОНАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ	131
<i>Людмила Васько, Мирослава Томашевська</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСОБІВ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ТА БАТЬКІВ	135
<i>Кароліна Звонар</i> ПОНЯТТЯ «ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ» В НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	138
<i>Рената Любка, Оксана Ліба</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	141
<i>Віра Ребрей, Брижак Надія</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ	144
<i>Оксана Фенцик, Валерія Матейко</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	149
РОЗДІЛ 7	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
<i>Яна Арделан, Надія Русин</i> ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СІМ'Ї	152
<i>Христина Барна, Олеся Орябко</i> ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЛЕКСИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ	155
<i>Олена Бобирева, Вікторія Вовчок</i> ТВОРЧІ РОЗПОВІДІ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	159
<i>Наталія Бобрушко, Надія Русин</i> ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЦІ РОБОТИ ВИХОВАТЕЛЯ	163
<i>Юлія Богонюк</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	167
<i>Марина Гулан, Надія Русин</i> ВПЛИВ БАТЬКІВСЬКОГО СТИЛЮ ВИХОВАННЯ НА ОСОБИСТІСНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	169

<i>Вікторія Дем'янчук, Надія Русин</i> НАЛАГОДЖЕННЯ ДРУЖНИХ СТОСУНКІВ У ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ В УМОВАХ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	173
<i>Анастасія Дишко</i> ДОШКІЛЬНА ОСВІТА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	177
<i>Олена Добош, Олександра Дорогій</i> ОСВІТНЄ РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ЗДО	181
<i>Вікторія Іванова, Христина Мочан</i> АНАЛІЗ ПРОГРАМОВОГО ЗМІСТУ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	184
<i>Вікторія Іванова, Евеліна Панько</i> ЛЕГОКОНСТРУЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	188
<i>Вікторія Іванова, Іванна Пинів</i> СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНЯТ	192
<i>Вікторія Іванова, Анжела Юраш</i> ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	197
<i>Вікторія Козут, Олена Добош</i> ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ В ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗДО	202
<i>Антоніна Микуліна, Оксана Вегеш</i> НАВЧАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ДЕКОРАТИВНОГО ЛПЛЕННЯ ЗА МОТИВАМИ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА	205
<i>Катерина Михайлова, Аліна Козак</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ	209
<i>Мирослава Томашевська, Ірина Нестерук</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	213
<i>Оксана Попович, Іванна Шмулига</i> МОВЛЕННЄВА ГОТОВНІСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ	216
<i>Оксана Чекан, Іванна Дика</i> СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ВПЛИВОВІ ПРОЦЕСИ	220
<i>Наталія Черепаня, Даши Паренко</i> ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ВІДНОСИНИ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДИ ЯК ЗАСІБ АДЕКВАТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПРИРОДІ	224

віку. Такий підхід сприяє не лише індивідуальному розвитку кожної дитини, але й підготовці їх до складних завдань сучасного світу, де творчість та інновації стають ключовими компонентами успіху.

Список використаних джерел

1. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 200 с.
2. Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО / упорядники Т.М. Богдан, Д.О. Галаган, Д.М. Ярошенко. Чернігів: Баликіна О.В., 2018. 60с.
3. Іванова В. В., Попович О. М. Розвиток сенсорних навичок у дітей дошкільного віку засобами LEGO-конструювання Перспективи та інновації науки : науковий журнал. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина» / гол. ред. Чернуха Н.М. Київ, 2023. 4(22). С.119-129
4. Меренкова Р.В. Формування сенсорно-пізнавальної компетентності дітей дошкільного віку засобами LEGO-конструювання. Запоріжжя, 2015. 24 с.
5. Ульянець Г. П. Інноваційні технології: ЛЕГО-конструювання в дошкільному закладі / Г. П. Ульянець, В. В. Горяїнова. Харків, 2016. 62 с.

Вікторія Іванова

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

Іванна Пинів

спеціальність 012 Дошкільна освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНЯТ

В сучасних умовах в педагогічній науці велике місце займають дослідження проблем виховання творчої особистості, здатної до самоактуалізації, до прийняття самостійних рішень і відповідальності за досягнення результату. Ці проблеми привертають увагу фахівців різних галузей науки.

Результати психолого-педагогічних досліджень з проблеми вивчення творчості дітей в різних видах діяльності (І. Біла, Н. Ветлугіна, Л. Виготський, Г. Люблінська, М. Поддяков, Н. Сакуліна), практика закладів дошкільної освіти переконливо доводить, що виховання активності, самостійності, ініціативи, вміння творчо застосовувати набуті знання в новій обстановці можливо

формувати вже в дошкільному віці.

Цілою низкою педагогічних і психологічних досліджень доведено, що важливим засобом виховання необхідних якостей особистості є творча, сюжетно-рольова гра, що володіє величезним емоційним впливом на дитину, представляє найважливіше джерело формування соціальної свідомості дитини в дошкільному віці.

Вільна сюжетно-рольова гра – найпривабливіша для дітей дошкільного віку діяльність. Її привабливість пояснюється тим, що в грі дитина відчуває внутрішнє суб'єктивне відчуття свободи, підвладність їй речей, дій, відносин – всього того, що в практичній продуктивній діяльності чинить опір, дається важко. Цей стан внутрішньої свободи пов'язаний зі специфікою сюжетно-рольової гри – дією в уявній, умовній ситуації. Сюжетно-рольова гра не вимагає від дитини реального, відчутного продукту, в ній все умовно, все «начебто». Всі ці «можливості» сюжетної гри розширюють практичний світ дошкільника і забезпечують йому внутрішній емоційний комфорт.

Сюжетно-рольова творча гра дітей – це новий щабель у розвитку гри. Вона насичена яскравими позитивними емоціями. Емоції стають основою формування гострої потреби дітей не тільки в кінцевому продукті творчості, але й, головне, в здійсненні самого цього процесу до певної міри незалежно від розв'язання особистих, утилітарних завдань. Це сприяє розкріпаченню різних видів дитячої діяльності, що мають творчий характер, сприяє їх розвитку [3].

Д. Усик підкреслює, що емоційна насиченість процесу дитячої творчості веде до інтенсифікації розвитку нових мотивів діяльності дошкільнят, що істотно перебудовує мотиваційно-емоційну сферу дитини і в кінцевому рахунку сприяє формуванню евристичної структури особистості.

Автор звертає увагу на можливості змісту гри для виховання вольових рис характеру, підкреслює, що взята на себе дитиною роль спонукає до прояву відповідальності за її виконання. Впливаючи на зміст ігор, педагог має можливість посилювати її виховний вплив на дітей [8].

У психолого-педагогічній літературі як компоненти структури сюжетно-

рольової гри називають ігрову дію, уявну ситуацію, сюжет і роль (О. Леонтєв, Н. Михайленко, Д. Ельконін). Ці компоненти характеризуються функціональною взаємозумовленістю, тобто виступають не автономно, а в обов'язковому взаємозв'язку і взаємодії [6, 7, 9].

Д. Ельконін, розробляючи теорію гри, обґрунтовує положення про те, що відносини між людьми приховані від дітей предметами навколишнього світу, і тільки в грі вони стають доступними розумінню дошкільнят. Беручи на себе роль, дитина відображає трудові дії дорослого, його ставлення до виконуваної справи. А в більш розвинутій формі гра стає все більше відображенням стосунків між працівниками в процесі діяльності [9].

Гра в концепції Ж.Піаже пов'язується з розвитком у дитини символічного мислення, що становить певну, проміжну стадію між сенсомоторним мисленням і стадією конкретних операцій. Народження символу характеризується тим, що дія відривається від того конкретного об'єкта, у зв'язку з яким вона народилася в житті, і переноситься на нові об'єкти. Тим самим дія набуває відносну самостійність і може відтворюватися як у присутності сторонніх об'єктів, так і за повної їх відсутності.

Багатьма дослідженнями було показано, що група закладу дошкільної освіти – своєрідне дитяче суспільство зі своєю системою відносин і цінностей, орієнтацією, що виникає на основі провідної діяльності – сюжетно-рольової гри.

Елементи спілкування з'являються дуже рано, коли діти ще не вміють будувати розгорнуту сюжетну гру, і грають індивідуально. Перші форми спілкування проявляються в прагненні дитини наблизитися до іншої дитини, грати поруч з нею, в бажанні поступитися частиною місця, зайнятого для своєї гри. На наступному етапі дитина починає більш інтенсивно спілкуватися зі своїми однолітками [5, 7].

Інші компоненти ігрової діяльності тісно пов'язані з обговоренням проблеми творчості, тому розглянемо питання виникнення і розвитку творчості дошкільників в сюжетно-рольовій грі.

У дошкільній педагогічній літературі розгляд сюжетно-рольової гри

позв'язується з проблемами розвитку творчості.

Для етапу, що передує творчості, важливо накопичення і узагальнення життєвих вражень. У розвитку творчості велику роль відіграє дитяча уява. В цьому плані істотне значення мають дослідження О. Леонт'єва, який доводить, що в психологічних передумовах гри (близької за своїм характером до дитячої творчості) елементів фантастики немає. Лише сама гра народжує у дитини уявну ситуацію. Так, паличка стає для неї конем, але з нею потрібно виконати ряд дій – саме це викликає і активізує уяву. О. Леонт'єв пише, що не уява визначає ігрову дію, а умови ігрової дії роблять необхідною і породжують уяву [6].

Глибокий і складний процес перетворення і засвоєння життєвих вражень відбувається в іграх. Творчий початок виявляється в задумі – виборі теми гри, малюнка, в знаходженні способів здійснення задуманого, і в тому, що діти не копіюють побачене, а з великою щирістю і безпосередністю, не піклуючись про глядачів і слухачів, передають своє ставлення до зображуваного, свої думки і почуття.

Багато авторів показують, що творчість дошкільника в грі виражається в здатності до задуму, його реалізації, комбінуванні своїх знань і уявлень, в щирій передачі своїх думок і почуттів, в здатності до створення образу, продумування і втілення його в ролі та ін. [1, 5, 9]. Таким чином, виникає задум як новий тип діяльності дитини. Звідси правомірно інтерпретувати задум як виявлену творчу здатність, оскільки цю характеристику можна трактувати як синтез внутрішнього і зовнішнього [9].

Спочатку задум виникає в процесі діяльності. Дитина починає будувати без видимої мети, а потім в силу асоціацій у неї з'являється бажання побудувати, наприклад, машину. Надалі завдання ставиться до початку гри, дії дитини починають підкорятися задумом, але спочатку він ще нестійкий, змінюється під впливом випадкових вражень.

Якщо вихователь підтримує зусилля дитини, спонукає її обмірковувати тему гри, то розвивається здатність йти від думки до дії, уява стає цілеспрямованою.

Дитяча творчість проявляється не тільки в задумі гри, але і в пошуку засобів його реалізації. У грі діти одночасно виступають як драматурги, бутафори, декоратори, актори. Однак вони не виношують свій задум, не готуються тривалий час до виконання ролі, як актори. Вони грають для себе, висловлюючи свої мрії та прагнення, думки і почуття, які володіють ними зараз. Тому гра – завжди імпровізація, отже – діяльність, яка розвивається [6].

Таким чином, проблема розвитку творчості у дітей в сюжетно-рольовій грі розглядається в літературі в зв'язку з особливостями сюжетно-рольової гри, виникненням і розвитком творчості, здатності до задуму та його реалізації, наявністю творчої уяви. Автори обговорюють питання про фактори, що впливають на розвиток творчості та визначають показники прояву у дітей творчості.

Список використаних джерел

1. Артемова, Л. В. Розвиток теорії та практики дитячої гри. Сторінки історії. Дошкільне виховання, 7, 2001. С. 18–19.
2. Бузова, А. Гра – ефективний засіб виховання самостійності дітей дошкільного віку. Вихователь-методист дошкільного закладу, 5, 2010. С. 17-27.
3. Дудова, Т. Сюжетно-рольова гра – школа життя. Дошкільне виховання, 8, 2003. С. 7-9.
4. Запорожец А. Избранные психологические труды : В 2 т. Т. I. Психическое развитие ребенка. Москва. : НИИ общей педагогики, 1986. С. 22–39.
5. Котирло, В. К. Гра, навчання та праця у житті дошкільника / К. : Знання, 1968. 46 с.
6. Леонтьев А. Н. Психологические основы развития ребенка и обучения. М. : Смысл, 2009. 423 с.
7. Михайленко Н.Я. Проблема дошкільної гри : психолого-педагогічний аспект. Київ, 2011. 226 с.
8. Усик Д. Розвиток внутрішнього механізму саморегуляції поведінки через залучення дітей до сюжетно – рольової гри і оволодіння ними психологічним механізмом – перетворенням // Науковий вісник Чернівецькому університету. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2011. Вип. 536. С. 164-171.
9. Эльконин. Д. Б. Психология игры. М., 1999. 360 с

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>